

State

DISPATCH		CLASSIFICATION SECRET	DISPATCH SYMBOL AND NO. OIRA- 28165
TO	Chief, SR	HEADQUARTERS FILE NO. 74-120-20/3 201-	
INFO	Chief, WE Att: Italian Branch		
FROM	C [ ] HS	DATE 13 June 1961	
SUBJECT	REDWOOD/AEPOLE/Operational C Stasys ZYMANAS-ZAKEVICIUS [ ] [ ]	REF "433" - (CHECK "X" ONE)	
ACTION REQUIRED	See Paragraph Four	☒ MARKED FOR INDEXING ☐ NO INDEXING REQUIRED ☐ INDEXING CAN BE JUDGED BY QUALIFIED HQ DESK ONLY	
REFERENCES	@ BUTAUTAS ② ZAKAS ② ZYMANAS		
<p>1. Subject is:</p> <p><i>[Signature]</i> *ZYMANAS-ZAKEVICIUS, Stasys, Lithuanian national, born on <u>22 April 1908</u>, of Lithuanian parents <u>in Kiev</u>, currently residing at <u>1120 S. Magnolia Avenue, Los Angeles 6, California</u>. (Of operational interest in connection with the AEPOLE/29 radio program.) <u>Recs</u></p> <p>two</p> <p>77. Subject has been collaborating for the past years with AEPOLE/29 in writing scripts for the AEPOLE/29 radio program and is paid with KUBARK funds allotted in the quarterly payments made to AEPOLE/29. He receives \$5.00 for each script presented. AEPOLE/29 claims that he brought Subject to the attention of WEISGERBER when the latter was in Rome during the ZRDANCE period.</p> <p>2. Attached is a curriculum vitae of Subject prepared by AEPOLE/29.</p> <p>3. At AEPOLE/29's suggestion Subject has prepared in Lithuanian a memorandum outlining his suggestions for improving the radio program being conducted locally by AEPOLE/29. AEPOLE/29 apologizes for not having translated the memorandum hoping that someone at Headquarters would know the language and provide the necessary translation.</p> <p>4. Headquarters traces on Subject would be appreciated.</p> <p>5. C [ ] traces:</p> <p style="text-align: center;">C [ ]</p> <p>ATTACHMENTS: 2 as noted, H/W</p> <p>13 June 1961</p> <p>Distribution: 3 w/att - SR, WE</p> <p>DECLASSIFIED AND RELEASED BY CENTRAL INTELLIGENCE AGENCY SOURCES METHODSEXEMPTION 3B2B NAZI WAR CRIMES DISCLOSURE ACT DATE 2006</p> <p>FOR COORDINATION WITH <u>State</u></p> <p style="text-align: right;">INDEX</p> <p style="text-align: center;">GS 800</p> <p>Jan 89</p>			

ATTACHMENTS:
2 as noted, H/W

13 June 1961

Distribution:
3 w/att - SR, WE

DECLASSIFIED AND RELEASED BY
CENTRAL INTELLIGENCE AGENCY
SOURCES METHODS EXEMPTION 3B2B
NAZI WAR CRIMES DISCLOSURE ACT
DATE 2006

FOR COORDINATION WITH

Digitized by srujanika@gmail.com

USE PREVIOUS EDITION.
REPLACES FORMS
51-28, 51-28A AND 51-29
WHICH ARE OBSOLETE.

CLASSIFICATION
SECRET

INDEX

PAGE NO.
1

28165

A Copy

THE FOREIGN SERVICE
OF THE
UNITED STATES OF AMERICA
October 15, 1959

IBS/Munich Program Center
American Consulate General
Munich, Germany

TO WHOM IT MAY CONCERN

From January 25, 1957, until October 9, 1959, Mr. Stasys ŽYMANTAS has been employed by the Munich Program Center, United States Information Agency, as our Lithuanian Senior Program Officer at an annual salary of \$ 4,628.58.

During this period, Mr. Žymantas has been a loyal, conscientious and dependable employee. Not only has he demonstrated considerable ability in the field of radio programming, but also a strong devotion to the principles and policies of the United States Government.

Mr. Žymantas enjoys a good reputation with his superiors and fellow employees and is considered of sound character.

I am confident he can serve in a useful capacity in any position for which he is qualified.

/ Signed/

Alfred C. Julia

Deputy Director

Munich Program Center.

COPY

13 Jan 61

Enclosed to OIRA - 28165

*lietuvių Diplomatų iš ūgenė
ministrių Stasius Miezūnas įėm*

1961. I. 6.

*Lietaus dėl lietuvių kelyje Pabaltijo valstybių žmonės amželę.
Nepriklausomybės atstatymo klaušinio neaktyvinimo.*

Tol, kol Amerikoje vyko prezidento rinkimai, koks nora naujų pageidavimų ar sugestijų kėlimas dėl paketinės dabartinėje Amerikos politikoje Pabaltijo valstybių atžvilgiu, ar amerikiečių - lietuvių bendradarbiavime abipusių interesų pagrindu, galėjo būti paliikytas netaktingu. Iš kitos pusės, atrodė tikslinga išlaukti, kol ~~...~~ rinkiminės kampanijos metu išryškės pačių amerikiečių ~~...~~ politinių sluogsnių pagrindinis nusistatymas ir pažiūros į dabarinę tarptautinę padėtį ir komunistinio imperializmo tebesitęsančią grėsmę visam laisvajam pasauliui, bei tos politinės gairės, kurių amerikiečių visuomenės nuomone, Amerikos vyriausybė turėtų laikytis per ateinantį reikšmingą 1960 metų dešimtmetį.

*Kor paaikoje per rinkimus JAV turi poreiki iš ofenzyvo
iš mūsų aktyvaus vadovavimo likiminėje kovoje.*

Iš tiesų, praeitų metų rinkiminė kampanija ir tolesnė tarptautinės padėties raida, šiuo atžvilgiu pasirodė labai pamokanti. Ji išryškino, nepalikdama jokių abejonių, kad: +1. komunistinio imperializmo grėsmė ir jo nepaliaujama ofenzyva prieš taikinę Vakarų pasaulį yra faktiniai tarptautinio komunizmo, Maskvos diriguojamo, vedančios karas prieš Vakarus ir sudaro didelį ir realų pavojų visiems laisvojo pasaulio kraštams, jų tarpe ir Jungtinės Amerikos Valstybės; 2. Nuo dabar vykstančio laisvojo pasaulio ir komunistinio imperializmo konflikto, kuris turės būti vienaip ar kitaip išspręstas, priklausys visų laisvųjų kraštų likimas ir ateitis. Todėl ateinantis dešimtmetis leminiame v jau laužci, bus ~~Vietnamas~~ visai žmonijai; 3. Jungtinės Amerikos Valstybės neturi kitos išeities, kaip priimti komunistinio imperializmo iššūki /challenge/ laisvajam pasauliui ir pačiai Amerikai, ir ryžtis sunkiam uždavinui vadovauti laisvajam pasauliui šioje likiminėje kovoje, ko iš Jungtinės Amerikos Valstybių laukia visi laisvieji kraštai.

Visi vėlesni tarptautiniai įvykiai ir Sovietų vadovų neslepiami pareiškimai tąs išvadas tik dar labiau patvirtino. Todėl faktinai jose nėra nieko nauja, kas jau nebūtų žinoma, viešai iškelta ir pabrėžta. Tie tarptautiniai įvykiai

akivaizdžigi parodė, kad ligšiolinė Jungtinių Amerikos Valstybių sulaikymo politika komunistinio imperializmo atžvilgiu yra nepakankama, nes komunistai savo agresiją prieš laisvajį pasaulį vydė visų pirma ne tiesioginiu ginkluotu puolimu, bet paslėpta ar atvira subversija įvairiuose laisvuose kraštose, prisidengdam^{jienas}, jei tai atrodo naudinga, taikaus sugyvenimo ir draugiškumo šūkių skraiste. Vakaru(taikinėj) ar priemonės, t^uprastiniai ginklai tokiai subversijai stremti pasirodė neefektyvūs, kas privėdė prie to, kad nors Europoje komunistai niekur nepažengė pirmyn, Amerikoje jie sugebėjo įsitvirtinti 90 mylių nuo Jungtinių Amerikos Valstybių esnčioje Kuboje. Ligšiolinė Jungtinių Amerikos Valstybių faktinoji gynimosi politika palieka komunistiniams imperializmui galimybę rinktis, kur ir kada pulti toliau, Laose, Pietų Amerikoje, Alžerijoje, Kongo ar kuriamė kitame krašte ar žemyne.

Iš to sekų dar viena aiškiai išvada - norėdama pasiekti laimėjimo šiame likiminiam konflikte, Amerika i komunistinio imperializmo vedamą ofenzivą turi atsakyti savo aiškia ofenzivine politika virose srityse - politinėje, idėjinėje, propagandinėje, ūkinėje, siekdam^{bei} perimti veiklos iniciatyvą pačiam, priversti komunistinį imperializmą gintis prieš laisvajį pasaulį, vieton nuolat puolus komunistų pasirinktoje vietoje, jų pasirinktu laiku ir priemonėmis.

Kas gali privesti prie karų pavojaus

Jokia tolesnių laikinių prisitaikymų, iliuzorinių taikaus sugyvenimų, kuris komunistams tėra viena jų varomo karo priemonių, politika nieko toliau padėti negali, o gali tik privesti prie dar/kitų komunistų laimėjimui ir galutinoje išvadoje prie laisvojo pasaulio prasūties.

Suprantama, kad perėjimas nuo gynimosi ar sulaikymo politikos i aktyvią, ofenzivinę politiką, nėšvengiamai turės pagiliinti konfliktą, ypač idėjinėje ir propagandinėje srityje, i anapus geležinės uždangos. Tas sukels nemažą komunistų nepasitenkinimą, kuris tik rodys jų silpnas vietas. Tačiau realaus karo pavojaus tai nepadidins, viena-todėl, kad toks pavojujus visada yra, ir (jei trečias pasaulinis karas dar iki šiol nekilo, tai tik todėl, kad antra,

to nenorejo ir tokio karo bijojo patys komunistai. Jei jie to karo būtų norėję, jis jau seniai būčia prasidėjęs ir jokios Vakarų nuolaidos ar pastangos susitarę tiek nebūtų padėję. Rintą karo pavoju galėtų sudaryti kaip tik ligšiolinė Jungtinių Amerikos Valstybių sulaikymo ar gynimosi pasyvioji politika, kuri, būdama nepakankama ir neefektyvi komunistų agresijai sulaikyti ir palikdama iniciatyvą komunistiniams imperializmui, jam vis labiau plečiantis laisvajam pasaulyje ir užimant vis naujas pozicijas, galėtų privesti prie tokios padėties, kada karas Vakarams liktų paskutinė ^{konstituencija} priemonė, ultima ratio, komunistinio imperializmo pavojui pašalinti.

dogika išvada - atvirai vi apskritais žemės Pabaltijo laisvies
Sečėmuis (tarptautinio komunizmo atžvilgiu)

Jungtinių Amerikos Valstybių politikos pakeitimas iš sulaikymo, gynimosi ar pasyvios politikos į puolantią, aktyvią ar bent aktyvaus, o ne pasyvaus gynimosi politiką, atrodo, yra neišvengiamas, jei norima ateityje išvengti didesnės katastrofos.

Kyla klausimas, kaip tas pakeitimas galėtų ir turėtų atsiliepti ligšiolinei Jungtinių Amerikos Valstybių laikysenai Pabaltijo valstybių klausimui?

Komunistinis imperializmas ir Maskva nepraleidžia ne vienos progos laisvajam pasauliui susilpninti ir tam tikslui panaudoja visus įvairių kraštų komunistinius ar tautinius išsilaivinimo sąjūdžius, kaip antai Laose, Kongo, Alžerijoje, Kuboje ar kur kitur. Jei Pabaltijo valstybės, Lietuva, Latvija ir Estija, būtų šiapus, o ne anapus geležinės uždangos, nėra ne mažiausios abejonės, kokią svarbią vietą tų valstybių nepriklausomybės atstatymo klausimas užimtu sovietinėje propagandoje ir politinėje akcijose. Tų kraštų egzilinės vyriausybės sėdėtų Maskvoje, toli gražu nebūtinai vien komunistų sudarytos, naudotuosi pilnutine Maskvos visokeriopa parama ir jų atstovai laisvai judėtų po visus kraštus, nevien ² anapus, bet ir šiapus geležinės uždangos, plačiai propaguodami Pabaltijo valstybių laisvės ir nepriklausomybės atstatymo reikalą. Nes Sovietai labai gerai supranta ir žino, iš vienos pusės

Pabaltijo tautų reikalavimų neginčijamą teisumą, o iš kitos - neįkainojamą
Todėl,
Pabaltijo valstybių klausimo propagandinę vertę. Jei Maskva ir Pekinas
šiandien atvirai stoja remti Alžerijos sukilėlius, tai būtų tikta logiška
ir naturalu, ir dabar vykstančio konflikto tarp Vakaru ir komunistinio imperializ-
mo atžvilgiu, daugiau nei tikslinga, jei Jungtinės Amerikos Valstybės/kiti
Vakarų kraštai imtu ginti ir remti visai realiai ir efektyviai/Pabaltijo
užsienyje,
tautų laisvės siekimus, visų pirma tų kraštų atstovų politinės, diplomatinių
ir propagandinių veiklos. Aišku, Sovietai prieš tai griežtai protestuotų,
kaip prieš "kišimąsi į jų vidaus reikalus". Bet tai tebūtų dar vienu sūrodymas
jų pogisaijos Pabaltijo valstybių atžvilgiu silpumo. Antra vertus, dėl to
Maskva ~~tebūtų~~ santykų su Jungtinėmis "merikos Valstybėmis" tbrai, gal net
priešingai, tokią Amerikos laikyseną daugiau respektuotų. Sovietų Sąjunga
tebekalba apie savo taikingus tikslus ir gerus ,draugiškumą pagrįstus santykius
su Prancūzija ir Jungtinėmis Amerikos Valstybėmis, bet viešai ir atvirai remia
Alžerijos sukilėlius ir komunistinį rėžimą Kuboje, nkreipdama jokio dėmesio,
kad tai su žymiai didesniu pagrindu galėtų būti laikoma kišimusi į vidaus
Prancūzijos ar Amerikos reikalus. Aktyvi Jungtinės Amerikos Valstybių laikysena
Pabaltijo valstybių klausimo atžvilgiu teisiškai ir morališkai būtų neginčiamas,
nes Amerika niekad nepripažino. Sovietų agresijos akto prieš Pabaltijo
valstybes, kuris, negali būti laikomas vien Sovietų Sąjungos vidaus reikalui.

biožolinis Pabaltijo valstybių okupacijos deklaratyvinio neprižintinio politikos nepakanka.

Tiesa, Jungtinės Amerikos Valstybės toliau nepripažista Pabaltijo valstybių
aneksijos , palaiko santykius su Lietuvos Resiuntinybe Vašingtone ir pasisako
už Pabaltijo tautų teisę gyventi laisvu ir nepriklausomu gyvenimu. Tačiau
visa tai faktinai yra tik deklaratyvinieji pobūdžio veiksmai ir teturi moralinės
reikšmės. Net Lietuvos nepriklausomybės paskelbimo - valstybinės šventės minėjim
proga Amerikos Molasas savo transliacijose lietuvių kalba Neludžiai sugroti
Lietuvos himno greta Amerikos himno, negal ji perduoti tik kaip dalį reportažo
Lietuvos nepriklausomybės paskelbimo sukakties minėjimo vienoje kurioje
lietuvių kolonijoje Amerikoje. Tenka konstatuoti liudnā faktą, kad per 20 metų

efektuvišios

savo laisvės kovą Pabaltijo tautos nesusilaukė iš Vakarų reikiamos paramos ir tą kovą Vakarų sąjungininkų pusėje ir ~~ar~~ vakarietiškus idealus vedé faktiniai vien savo jégomis, sudėdamos ~~nemažesnes~~, o proporcingai paėmus gal net didesnes aukas, negu kitos tautos, neišskiriant didžiujų valstybių. Šiandien, kada lietuvių tauta, (baigia užtrokštį) atkirsta nuo Vakarų ir nebegalėdama pakelti atšiaurios sovietų rusinimo ir komunistinimo akcijos, Amerikos radijo transliacijos į Lietuvą, neskaitant vieno pakartojimo, yra tik 30 minučių kasdieną, o Italijos Romos radijo - 20 minučių. Tuo tarpu Amerika yra laikoma antėrgja Lietuvai, kur įsikūrė trečiasis lietuvių tautos - apie vieną milijoną.

Rezultate, Maskva ne tik galėjo numalšinti plataus masto lietuvių tautinio pasipriešinimo judėjimą, savo didingumu pralenkianti kitų tautų rezistenciją karų metu, ir dabar netrukdomai vykdė krašto komunistinimą, bet savo akciją perkelia net į pačias Jungtines Amerikos Valstybes, siekdama sugriauti ir nuslopinti bet kokią savarankišką lietuvių išeivijos politinę ir kultūrinę veiklą. Ne paslaptis, kad atsilaikyti prieš tas Sovietų komunistų planingai ir sistemingai dedamais pastangas darosi vis sunkiau. Maskvos ofenzyva prieš Pabaltijo tautų nepriklausomybės siekimus plečiasi ir stiprėja, o pabaltiečių vakarietiškos pozicijos vis labiau silpnėja. O rodos, kad turėtų būti kaip tik atvirkščiai.

Pabaltijo tautų svarba Leliniui konflikte.

dieliumu

Pabaltijo valstybės savo ~~dielumą~~ plėtajame ir visą pasauly apimančiuose Vakarų ir komunistinio imperializmo konflikto fronte teužima vieną labai mažą barą. Tačiau Pabaltijo tautų laisvės kova ir Pabaltijo valstybių nepriklausomybės sprendimas šiame konflikte turi žymiai didesnės reikšmės ir įtakos, negu tai galėtų atrodyti sprendžiant is tų valstybių ar jų gyventoju skiačiaus didžio. Pabaltijo valstybių klausimo padėtistarptautinėje politikoje yra tarytum rodiklis, pagal tas klaus ~~taik~~ ~~satelitinių~~ Centro ir Rytų Europos kraštų tautas, tiek tiesiogiai sovietų sąjungai priklausancios, nė jois valstybės tautas.

pucelio

6 Vakarų ir komunistinio imperializmo konflikto eiga.

Toliau, būdamos faktiniai įjungtos į Sovietų Sąjungą, Pabaltijo tautos valstybės
Vakarų yra tarytum vartai į visą Šovietų imperiją ir Pabaltijo tautų moralę, laikysena
vakarietiškų idėjų ir gyvenimo būdu gynimas turi ištakos visoms kitoms
Sovietų Sąjungai tiesiogiai priklausančioms tautoms. Pagaliau, Pabaltijo tautų
likimo pavyzdys ir tu tautų patyrimas Sovietų okupacijoje galėtų būti labai
or nardinčias pažinti
pamokantis naujoms Azijos ir Afrikos tautoms.

Reikalinių paketimai JAV politiko; Pabaltijo valstybės atžvilgiu

Iš viso to, kaž aukščiau buvo pasakyta, atrodytu, kad Pabaltijo valstybių
nepriklausomybės atstatymo klausimas turėtų būti išimtas iš dabartinės jo
stagnacinės ir kartais tiešiog dviprasmiškos padėties ir suaktyvintas,
perkeltas iš deklaratyvinės politikos plotmės į aktyvią ir realią dienos
klausimų plotmę.

Tai turėtų pasireikšti šiose pagrindinėse keturiose srityse:

1. Lietuvos, Latvijos ir Estijos diplomatinių atstovų padėties ir jų
diplomatinių-politinės veiklos sustiprinimui;

2. Vakarų radijo transliavijų lietuvių, latvių ir estų kalbomis išplėtimui
ir jų informacinių, idėjiškai-propagandinių programų stiprinimui;

3. parama pabaltiečių idėjinėi, propagandinei ir kultūrinei veiklai ir
akcijai užsienyje, ir -

4. tiesioginių ekonominės ir informacinių paramos teikimu okupuotoms
Pabaltijo tautoms.

Lietuvos diplomatino ir politinio priparsinimo stiprinimas.

Tas faktas, kad Sovietų agresija prieš Pabaltijo valstybes ir jų aneksija
Vakaruose nebuvo pripažinti ir kad tarptautinės teisės atžvilgiu Pabaltijos
valstybės toliau egzistuoja kaip nepriklausomos valstybės, ir užsienyje
pasisekė išsaugoti ir išlaikyti Lietuvos, Latvijos ir Estijos teisėtas
diplomatines tarnybąs ir diplomatinių bei konsulierinių atstovavimą, turėjo
dideles, o gal ir lemiančios reikšmės Pabaltijo tautų moralei palaikyti.

per pastaruosius 20 metų. Lietuvos Diplomatiniės tarnybos užsienyje - Lietuvos pasiuntinybių ir konsulatų - vadovaujamę paskutinės teisėtos Lietuvos vyriausybės paškirto buvusio užsienio reikalų ministerio, Lietuvos Diplomatijos Šefo ministerio Stasio Lozoraičio, tolesnis veikimas buvo lietuvių tautai akivaizdžiu įrodymu, kad ne tik Lietuvos valstybės interesų gynimas užsienyje ^{taup pat iš} yra toliau atsakingose ir patyrusiose rankose, bet ^{intai}, kad Lietuvos nepriklausomybės atstatymo klausimas dar nėra galutinai palaidotas ir išspręstas Maskvos naudai. Tas vienas faktas jau savaimė lémė visas okupuotos tautos ^{neigiamą} ~~nusistatymą~~ ^{okupacijos} atžvilpius.

Lietuvos, kaip ir kitų Pabaltijo valstybių, klausimo sukatyvinimas visų pirma pareikalautų oficialių diplomatinių ir politinių santykų su Lietuvos Diplomatijos Šefu ir Lietuvos Diplomatine tarnyba sustiprinimą, kaip su ⁱⁿ ~~tebevcikionciu~~, ^o ~~prypadpatamais~~ ^{Tik} vienėliais užsieny liukisiais, teisėtas Lietuvos valstybės atstovais, ^{žiš} Lietuvos Diplomatiniės tarnybos, tautai esant okupacijoje, tegali išplaukti teisėtu keliu Lietuvos suvereninių teisių vykdymo atstatymas. Išsiaiškinus dėl visas galimes politinės ir diplomatiniės paramos Pabaltijo valstybių ^{užjemi,} oficialiam atstovavimui ir jų teisių gynimui ^{sektų} Pabaltijo valstybių diplomatinių atstovybių ir jų veiklos sustiprinimas ir išplėtimas įvairiuose kraštose ir tuo pačiu pagyvpinimas visokeriopai nudingos Pabaltijo valstybių, ^{dileto, dėl užyciu} ~~politines, diplomatines ir informacines~~ akcijos užsienyje. Netenka abejoti, kokios didžiulės reikšmės ir įtakos tas faktas turėtų Sovietų okupuotų Pabaltijo tautų moralei pakelti ir sustiprinti.

Radio Free Europe transliacijų svarba ir reikalingumas

Antras didelės svarbos ir skubus dalykas būtų atidarymas Laisvosios Europos Radio transliacijų lietuvių, latvių ir estų kalbomis. Tas klausimas Pabaltijo tautoms yra ypač aktualus ir svarbus dėl daugelio priežascių. Tos tautos šiandien yra atsidurusios už dvigubos geležinės uždangos, visiškai ^{tos tautos} atskirusios jas nuo Vakarų kultūros, kuriai jas priklauso. Sovietams panaikinus tą tautų net formalinę nepriklausomybę, kuria bent išoriniši naudojasi Lenkija, Čekoslovakija, Vengrija ir kitos komunistų pavergtos tautos, ir Pabaltijo

fakt

tautas prijungus prie Sovietų Sąjungos, faktinai prie Rusijos, toms tautoms taikomas rusinimo, komunistinimo ir sovietinimo režimas yra žymiai griežtesnis, negu bet kuriam kitam Centro ir Rytų Europos satelitiniam kraštui. Iš kitos pusės, jei Pabaltijo tautų izoliacija nuo Vakarų yra griežtesnė, negu kitų Centro ir Rytų Europos vadintam satelitiniu kraštū, tai galimybė palaikyti santykius ir net bendravimą su kitomis Sovietų Sąjungos tautomis - rusų, ukrainiečių, gruzinų ir kitomis, žymiai ~~priešingais~~^{dileinių} Lietuviai, estai, latviai tautų nuotaikos, tų tautų atspūrumas ir laikysena neišvengiamai turi veikti kitas Sovietų Sąjungos pavergtas tautas. Radijo transliacijomis iš Vakarų stiprinamos vakarietiskos idėjos ir informacijos, kurių pabaltiečiai reikalauja ir kurių priimtų visuotiniu pasitikėjimu, taip pat laipsniškai imtu, plisti į kitas Sovietų pavergtas tautas.

Neneigiant Laisvosios Lietuvos Radijo transliacijų svarbos Lenkijai, galima pagrįstai teigti, kad tokios transliacijų svarumas Lietuvai nėra mažesnis. O faktinai tos transliacijos yra gyvybinės reikšmės visoms trimis Pabaltijo tautoms. Lenkija, bent formaliai, tebėra nepriklausoma valstybė. Ji nėra taip akrai atkirsta nuo Vakarų pasaulyje ir Vakarų kultūros įtakos. Jai netenka vesti tokias satšaurias kovas dėl savo tautinės kultūros, kuri Lietuvoje visai naikinama, ir priešintis tokiai beatodairinei rusinimo akcijai. Iš kitos pusės, Lenkija yra griežčiau atskirta nuo kitų Sovietų pavergtų tautų, tarp jų Ukrainos ar Gruzijos, ir negali joms turėti tokios įtakos, kokia į tas tautas galėtų plisti iš Pabaltijo tautų.

Tuo tarpu, Laisvosios Europos Radijo transliacijoms į Lenkiją kasdien skiriama 18 valandų. Be to lenkų kalba vyksta radijo transliacijos iš Amerikos Balso, BBC, Vatikano, Madrido. O visoms Vakarų radijo transliacijoms lietuvių kalba, per Amerikos Balsą iš Vašingtono, Romos, Vatikano ir Madrido, su visais pakartojimais skiriama dvi valandas į parą. Bulgarijai Laisvosios Europos Radija transliuoja bulgarų kalba 6 valandas į parą, be to bulgarų kalba transliuoja BBC, "Amerikos Balsas" iš Vašingtono transliacijoms bulgarų.

Transliacijos

kalba taip pat skiria ~~Ma~~ žymiai daugiau laiko, negu lietuvių kalba.

Kai ne tik Maskva, bet ir Pekinas plečia ir stiprina ^{Savo} radijo transliacijas ir tuo būdu penetraciją per propagandą į Vakarų Europą, Afriką, ir kitus žemynus, ^{Pekino} /radijas kasdien transliuoja Vakarų Europai prancūzų, anglų ir ispanų kalbomis/, tai Amerika 1958 metais likvidavo Amerikos Balso transliacijas iš Europos ir uždarė Miuncheno Radijo Centrą. Tai ypač skaudžiai palietė Lietuvą, Latviją ir Estiją, nes Amerikos Balso transliacijos iš Europos bent dalinai atstojo Leisvosios Europos Radijo ~~█~~ transliacijas tomis kalbomis, buvo girdimos ir klausomos ne vien Pabaltyje, bet ir Sibire, ir ~~buro~~ klausytojų mėgiamos. Tas transliacijos Amerikos Balso iš Europos lietuvių, latvių ir estų kalbomis likvidavus, neperkélus jų į Leisvosios Europos Radiją ir nepadidinus transliacijų laiką tomis kalbomis iš Vašingtono, liko didelė spraga, kuri Pabaltyje buvo skaudžiai pajusta. Toji spraga ir šiandien yra ^{gyvai} /jauciamā. Ji skubiai užpildytina.

Reikalinių centro maito padėties studijų būras

Trečias aktualus klausimas yra tinkamas sutvarkymas, sucentralizavimas ir sustiprinimas okupuoto Pabaltijo kraštų padėties studijinio-tyrimo darbo, ^{tilslėngas} ir pasiekė rezultatų panaudojimas informaciniam politiniam darbui, ~~█~~ ^{Vienu} tokiai - pabaltiečių užsienyje tautinės kultūrinės veiklos ir ~~█~~ kūrybos darbo mokslo, meno bei literatūros srityje rėmimas.

Padėtis okupuotoje Lietuvoje yra sekama ir stebima, tačiau atskiromis, dažnai individualinėmis pastangomis, be reikalingo susiderinimo, aiškaus plano, teisingos vedamosios politinės linijos ir atliktinų tyrimo darbų pirmumo bei svarbumo nustatymo. Nėra taip pat prieitų išvadų suderinto aptarimo, ~~█~~ truksta reikalingo psichologinio ižvelgimo, todėl atlikti gyrinėjimai neretai pasižymi paviršutiniškumu, net traferetiškumu, o kaičiaus ir klaidingomis išvadomis, ypač tada, kai remiamasi vien okupacine sovietine periodika ir sovietiniais leidiniais. Viena tokiai per skubius ir neatnaujintus kliudinęs išradys ilvo teigimas, kuo Sovietų Sąjunga evoliucionuoja Brity Commonwoalthe of Nations kryptimi.

Politinė, idėjinė, propagandinė ir informacinė veikla užsienyje okupuoto krašto naudai tik tada bus veiksminga, sėkminga ir efektyvi, kai ji remis giliu faktinu ir psichologiniu tikros padėties okupuotame krašte pažinimu.

Gilus tikros padėties krašte pažinimas ir galimas jos raidos ir iš jos kilančių pavoju tautai įžvelgimas faktinai ir turi nustatyti studijinių tyrimų darbu ^{svarbos} ~~darbu~~ ^{uzsienyje} pirmumą ir pakreipti tikslinę prieitų rezultatų panaudojimą informacinėje ~~lei~~ idėjinėje-propagandinėje veikloje ~~minetiems~~ ^{okupacijai} ~~medžio mieliui~~ pavojams krašte pašalinti, jiems sumažinti ar juos neutralizuoti. Pavyzdžiui, šiandien okupuotoje Lietuvoje sistemingai varomas ~~tautines~~ ^{partinių} leisvės kovos ~~parametrus~~ šmeižimas, ~~titinkamų~~ tikrajų tų kovų vaizdą iškriptiančių ir jų falsifikuojančių rašinių skelbimas turi vieną aišką tikslą - ~~suniektinti~~ tautinių lietuvių judėjimą laisvei ir nepriklausomybei atgauti ir jį ~~okupuotos~~ ^{vissik} ^{bei} tautos akyse diskredituoti. Užsienio lietuvių atsakymas turėtų būti sisteminges rinkimas visos prieinamos medžiagos lietuvių rezistencijos istorijai, tos istorijos studijų ruošimas ir užsienio lietuvių spaudoje bei per radiją ^{tiesiogiai} ^{tiesiogiai} i Lietuvą griovimas visų netikrų komunistų teigimų ir sužlugdymas jo siekiams tikslui ~~parametrus~~.

Panašūs sudijinio tyrimo darbo uždaviniai liestų kitas okupuotos tautos gyvenimo eritis: kultūrinę, ūkinę, religijos, šeimos, jaunimo ir kt.

Gauti tyrimėjimų duomenys turėtų būti sistemingai skelbiami tiek savoje, tiek svetimoje užsienio spaudoje, ir ypač naudingai galėtų būti panaudojami tiksliniam informaciniui darbui, pavyzdžiui, kad ir Jungtinių Tautų naujų narių delegacijų tarpe, iš ką Pavergtųjų Europos Tautų Seimo dėmesi ~~nes~~ paskutinės Jungtinių Tautų sesijoje metu atkreipęs Australijos delegatas W.C.Wentworth.

Tokiam ~~darbu~~ studijiniui tyrimo darbui yra reikalingas vienas moksliinių darbininkų sudarytas studijų centras, lietuvių reikalams toks centras galėtų būti sudarytas New Yorke.

S tokio studijų centro

Kultūrinių ginklo rečmėnas

Šios uždavinė galėtų išiti ir kitų mokslo darbų ^{lietuvių} planavimais ar tokiu ^{parametrų} padarbu, neišskiriant bendrai kultūros kūrybos darbų, meno, literatūros kurinių, ^{"jų"} ^{laidinių} rémimus. Fabaltijo tautos Sovietų okupacijoje yra ytin sunkioje padėtyje.

11

Tų tautų tautinė kultūra žlugdoma, jų istorija negailestingai falsifikuojama,
gryna kūryba literatūros, dailės ir kitose srityse visa ~~negal~~ ^{Nelua/Janina} gal nauja
sugriežtinta ~~prae~~tais metais paskelbtą kompartijos liniją ~~neleistinas~~ ^{jau} neleistinas
net tautos praeities tradicijų minėjimas. Vienintėlės leistinos ir pripažystamos
tradicijos ^{sukurto} yra naujo sovietinio socialistinio gyvenimo. Tai žymiai pasunkins
ligšiolines bent kiek savarankesnio kultūrinio kūrybinio darbo pastangas.
~~pasireiškėsi~~ vadinamo atodrėkio periodo metus. Todėl Pabaltijo kraštų
kultūrininkų išeiviu, mokslininku, ~~poetų~~, menininku, muzikų darbai
ir kūriniai, ^{visieny} ~~tu~~ mokslo darbų ir literatūros kūrinių
leidimas, apie ką žinios ~~pasiekia~~ ^{pasiekia} ir pavergtą tautą, turi didelės
~~jos dvasiniam atsparnui~~ moralinės reiksmės. Tabardinis lasivojo pasaulio ir komunistinio imperializmo
konfliktas vyksta visuotinėje plotmėje, ir tame konflikte svarbūs vaidmenys
vaidina kultūriniai ginklai. Sovietai į tai kreipia dideli dėmesį, ir
neseniai paaiškėjo, kad jie mėgina aiškinti kelius ir būdus, kaip sužlugdyti
pabaltiečių užsienio leidyklas.

Nors Pabaltijo išeivijos emigracijos sąlygos buvo ir yra labai sunkios,
o ypač kultūrininkų vienok jų pasiekti rezultatai, paruošti mokslo veikalai,
sukurti literatūros ir meno kūriniai kelia ~~nuistebėjimą~~ ^{gyvus} /pabaltiečių
kūrybingumu. Kai kuriose srityse pasiekti rezultatai pralenkia viską, kas
^{padame karste} buvo padaryta ~~okupacijos~~ metais. Nuolatinis informavimas ~~buvo~~ pavergtos
tautos apie ~~vis~~ užsieny atsidurusių kultūrininkų pasiektus rezultatus turėjo
nemažos įtakos tautos moralei stiprinti.

Tačiau tie rezultatai buvo pasiekti nepaprastai sunkiomis sąlygomis ir
neproporcinaliai dideliu pačiu kultūrininkų ~~pasiaukojimu~~ ^{ne} pasiaukojimu. ~~Antro~~ vertus,
visa eilė mokslo darbų ir meno kūrinių liko rankraščiuose, nes nėra galimybė
^{juos} išleisti. Kai kurie būtini leidiniai nebuvò paruošti. Padėtis šiuo
atvilgiu vis labiau sunkėja ir yra pavoju, kad vienas svarbiausiu Pabaltijo
tautų ginklu jų kovoje dėl savo laisvės ir išlikimo - kultūrinis ginklas -
^{ne} gali būti pilnai ~~išnaudotas~~.

Posemtinės pabaltiečių išeivijos Marshallio planas.

Padėti tuo atžvilgiu pasunkina ir ta aplinkybė, kad ir — taip nedidelius Pabaltijo tautų išeivijos materialinius šteklius per pastaruosius keli metus nemažai išsémé pabaltiečių platiu mastu siunciами siuntiniai savo artimiesiems okupuotuose kraštose ir ištremtiems į Šibirą, kurių vertė siekia keli šimtus tūkstančių dolerių į metus, o gal ir dar daugiau. Sovietai yra uždėję tiems siuntiniams nepaprastai augštus muitus, tikėdamiesi tuo būdu Pabaltijo tautų išeiviją ekonomiškai sužlugdyti. Jiems tai nepasisekė, priešingai, laisvajame pasaulyje gyvenančių lietuvių, latvių ir estų tokiu būdu teikiama parama savo artimiesiems suvaidino tikro Marshallio plano vaidmenį Pabaltijo kraštams. Iš kitos pusės, ši grynai karitatyvinio pobūdžio akcija turėjo žymios propagandinių politinių reikšmės, paverdama niekais bet kokius Sovietų teigimus apie jų okio pasivyjimą Amerikos okupacinei septynerių mečių bėgyje.

Tai buvo padaryta pačių pabaltiečių išeivių, grynai jų privačia iniciatyva ir jėgomis, be niekieno pagalbos ar paramos. Ir toji Pabaltijo tautoms beveik visuotiniu mastu teikiama parama buvo vykdoma pačiu — teisingiausiu ^{ūkinė}
15 febiant ^{parama} padols forma keliu — tiesiogiai jos reikalingoms, o ne per komunistinio režimo vyriausybę.
Fazinis kelias, gali duoti nelauktų rezultatų — sustiprinti patį režimą, o ne jo valdomai — tautai ūkiškai pagelbėti.

Šiandien šimtus milijonų skiriant užsienio ūkinės pagalbos programai vykdyti Azijos ir Afrikos kraštose ir ieškant kelių taip pat ūkiškai paremti Sovietų pavergtus kraštus, nestiprinant pačios komunistinės santvarkos tuose kraštose, gali pagrįstai atrodyti, kad tam tikrą, kad ir labai mažą dalį užsienio ūkinės paramos, galėtų būti paskirta, pavyzdžiui, BALFUI ir per ji —

Giminėnus užkėrytarpiniu keliu, teikiama tos paramos reikalajiemis okupuotoje dieluose, siunčiant jiems siuntinius į valstus.

13

Kitokio pobūdžio parama galėtų būti sistemingas ir planingas spaudos, užsienyje išleistų knygų ir specialiai paruoštų informacijų bei pranešimų siuntimas į okupuotąjį kraštą. Tačiau tas uždavinys jau įeina į kitą, griežtai konfidencialaus veikimo ████████ sritį, todėl apie tai čia ir nekalbama.

~ ~ ~

Toks bendras bruožais, atrodytų Pabaltijo valstybių laisvės ir nepriklausomybės atstatymo suaktyvinimo programa. Jos vykdymas pašalintų dabartinį ████████ Pabaltijo tautų priešinimosi Sovietų ^{reality} okupantams išsekimo ████████ pavoju, o iš kitos pusės suduotų skaudų smugį komunistiniam imperializmui. Atitinkamai pritaikyta kituose laisvojo pasaulio ir komunistinio imperializmo konflikto fronto baruose, kitiems Sovietų valdomiesiems kraštams, ji leistų ████████ Jungtinėms Amerikos Valstybėms perimti iniciatyvą iš Sovietų Sąjungos ir jos kurstomą konfliktą ████████ laisvojo pasaulio pačių komunistų imperijon.

perkelti

1961. 7. 6

Priedas Papildomos pastabos dėl Laisvosios Europos Radijo transliacijų lietuvių kalba.

Turint galvoje padėti ir nuotaikas okupuotoje Lietuvoje, minėtų transliacijų klausimas yra skubus ir aktualus.

Jis tačiau nėra lengvai sprendžiamas, nes tokį translaicijų pruošimas ir jų vykdymas yra nepaprastai rimtas ir atsakingas uždavinys. Iš vienos pusės, in augstos kultūros, jis reikalauja didelio politinio patyrimo, o iš antros - profesinio paruošimo radijo darbe, nes, savaimė suprantama, tokios tranliqcijos, jei norima pasiekti viso reikalingo efekto, turi būti tvarkomos eugštū profesiniu radijo lygiu. Pačių transliacijų apimtis gi būtų nepaprastai plati ir reikalautų augštų kvalifikacijų darbininkų, pilnai atsidavusių savo uždavinui. O tas uždavinys būtų: informuoti apie visą Vakarų gyvenimą, politinę, idėjinę, kultūrinę, teikti pranešimus apie lietuvių gyvenimą užsienyje ir jų pasiekus rezultatus, žadys, atskirus reportažus iš lietuvių veiklos užsienyje, teikti komentarus apie gyvenimą okupuotame krašte - didelis ir pavojingas ginklas, kuris tačiau teisingai panaudotas gali suvaidinti didelį vaidmenį tautos atsilaikymo pries okupantą pastangose.

Galima reikšti gilų apgailėstavimą, kad 1958 metais uždarant Miuncheno Radijo Čentra, darnus ir patyręs lietuvių tarnybos vienetas buvo taip pat likviduotas, ir jo tarnautojai, atsidėję, gerai pasiruošę ir jau tapę kvalifikuotais profesiniais radijo specialistais su giliu savo misijos pajautimu, buvo išblaškyti beveik po visus pasaulio kraštus. Paskutinis, Miuncheno Radijo Centrą pergyvarkius į Munich Program Center dar ~~...~~ paliktas Jame iš visos lietuvių tarnybės ^{keici} Senior Lithuanian Program officer, producer specialist, profesorius Stasys Žymantas, 1959 metų rudenį panaikinus visus papaltiečių žadys, konrespondentus ir pravedus kitus personalo sumažinimus, taip pat buvo atleistas ir išvyko Ameriką. Buvęs specijalių įvykių viršininkas, bet lietuvių tarnybai formaliai jau nepriklausęs, neabejotinai vienas žymiausiai radijo specialistų produceris Dr. V. A. Dambrava, Amerikos pilietis, 1960 metų rudenį buvo perkeltas į Vašingtoną vyriausiu ~~...~~ produceriu Pietų Amerikos skyriun.

Organizuojant Laisvosios Europos Radio lietuvių transliacijas, kurių apimtis neturėtų būti mažesnė, kaip pavyzdžiui bulgarų transliacijų - 6 valandos, neišvengiamai tektų mėginti sudaryti tarnautojų branduolių pirmoje eilėje jau iš buvusių patyrusių Amerikos Balso Miunchene lietuvių tarnybos tarnautojų. Tai buvęs AB lietuvių tarnybos Miunchene ~~vedėjas~~, dabar pavaduotgas ~~vedėjas~~ ~~pojo~~ ~~vadovauj~~ lietuvių tarnybos Vašingtone, J.B.Laučka; vėliau AB Miunchene lietuvių tarnybos ~~vadovauj~~ profesorius Dr.P.Padalis, dabar profesoriaujas Arizonos universitete; buvęs Miuncheno Radijo Centro skyriaus vedėjas Dr.V.A.Dambrava, dabar Vašingtone AB Pietų Amerikos skyriaus vyriausias produceris; buvęs paskutinis Miuncheno Program Center Senior Lithuanian Program Officer profesorius S.Žymantas, dabar Los Angeles, besiverčias rgdijo skriptų rašymu Romos radijo lietuvių tarnybai; ir kiti, kaip pavyzdžiui buvęs ~~radio skript writer~~ dabar ~~Uppsalajoje, Švedijoje, universiteto bibliotekoje dirbantis~~ Dr.K.J.Čeginėkas.

Dainoris Europos Radio lietuvių tarnybos organizavimas turėtu praniolėti nuo nū antrėj.

Antro vertės, turint galvoje neapaprastos ty transliacijų marką lietuvių užsilele nu tuo nurota atsakomybė, dainoris Europos Radio lietuvių tarnybos organizuojant užsilele, kaičiau, kaip užsilele pacių transliacijų pasturičio už pirminties, išsiaiškinti užsilelio diplomatis, Jefu užsienio-ministeriu S. Ko 2021 aičiu -

Stasys Žymantė-Žakevičius, born of Lithuanian parents at Kiev, on April 22, 1908.

Graduated from the Law Faculty of Lithuanian University in January 1933 with a jurist's diploma corresponding to the degree of LL.B. After his graduation elected junior assistant of the same faculty and in December 1933 promoted to senior assistant.

In 1934 sent by the Faculty to Paris, where for a year studied constitutional and administrative law /government and public administration/ under Professors Jeze, Nestre, and others at the Paris University Law Faculty.

In 1935 was granted a Rockefeller Foundation fellowship and went to the United States where during the autumn and winter of 1935-36 studied at the Harvard Law School and Harvard University, department of government, under Professors F. Frankfurter and M.B.Lambie. At the same time visited several scientific and research institutions in the USA concerned with public administration.

When the Rockefeller Foundation fellowship was extended a second year on his behalf, returned to Europe where continued studies at the London School of Economics under Professors W.A.Robson, H. Laski, and again in Paris, combining these studies with visits to scientific and research institutions in Brussels /International Academie of Administrative Sciences/, the Law Faculty of the Bordeaux University and elsewhere.

In autumn 1937 returned to Lithuania and resumed his work at the Law Faculty of Lithuanian University as senior assistant and lecturer on administrative law.

Concurrently in the capacity of an expert worked on the committee for reform of the Lithuanian civil service attached to the Ministry of Finance and was appointed member of the committee on administrative reform in Lithuania which was formed in the Prime Minister's office.

At the same time S.Ž. was also appointed expert-collaborator to the Lithuanian Council of State. In 1939, when the Vilnius region was restored to Lithuania S.Ž. was invited to join the Government Delegate to the Vilnius region as legal adviser.

In the summer of 1939 went to Poland with the Lithuanian delegation at the invitation of the Polish Institute of Public Administration.

In 1940, after the transfer of the Law Faculty from Kaunas to Vilnius, a reorganization of the Law Faculty took place when its section of Economics became a separate faculty. S.Ž. was appointed assistant professor and vice-dean of the Law Faculty and taught administrative law, public administration and comparative constitutional law /comparative government/.

In 1941 S.Ž. was appointed dean of the Law Faculty.

Ene (II-2 to OIRA 08/65

CS COPY

13 Jan 61

Both during the first Soviet occupation of 1940-41 and the German Nazi occupation of 1941-44, S.Ž. took an active part in the Lithuanian national resistance for the restoration of the independence of Lithuania. In 1940 S.Ž. joined an underground organization known as the Lithuanian Activist Front and led an uprising in Vilnius in June 1941, becoming chairman of the Lithuanian Vilnius Committee which took over the entire administration of Vilnius and the Vilnius region. The Lithuanian Provisional Government which came into power after the June Uprising of 1941, appointed S.Ž. its delegate to the Vilnius region.

Soon after this S.Ž. joined the underground resistance movement called the Lithuanian Freedom Fighters' Union and became its leader in Vilnius region. S.Ž. wrote in the underground newspapers and himself published and edited one called "Free Word". S.Ž. was also a member of the underground Lithuanian political committee of the Vilnius region.

S.Ž. led the anti Nazi-German resistance movement of the university circles strongly opposing all German efforts to mobilize Lithuanian youth into the Lithuania SS legion and any other German military formations. When all German efforts had failed all Lithuania universities were closed down by the German authorities.

S.Ž. also took an active part in the activities of the Supreme Lithuanian Committee which was at that time established in Kaunas, and later in the activities of the Supreme Committee of Liberation of Lithuania. In the autumn of 1943 S.Ž. went on a secret mission to Latvia, and in 1943 and 1944 conducted secret talks in Vilnius with the representatives of the Polish resistance.

In 1944 when the Soviet army was advancing towards Lithuania, S.Ž. was delegated by the Supreme Committee of Liberation of Lithuania to organize its delegation abroad, of which he became a member.

In 1945-46 S.Ž. took part in organizing the Baltic University in Hamburg and taught there for some time. Throughout this period took an active part in the Lithuanian national resistance movement, keeping close contacts with the Lithuanian resistance at home.

In May 1948 S.Ž. went over to Great Britain at the invitation of the Birmingham University to join its Faculty of Social Sciences, where he worked for a year as a research fellow. In the spring of 1949 left Birmingham University to take over again Lithuanian national political and resistance activities. Till 1957 was vice-chairman of the Lithuanian Association in Great Britain, secretary to the Committee of Liberal Exiles, member of the Executive Committee of the Liberal International, assistant secretary of the London Committee of Free Representatives of Central and Eastern European Countries.

3

and editor of the magazine "East and West".

In January 1957 S.Ž. took a position with the United States Information Agency, Voice of America, Muenich Radio Center, as a script writer, producer and later as a senior Lithuanian program officer.

He held this position until he emigrated to the USA in ^{October,} 1959.

S.Ž. special subjects of study are: Constitutional Law, Comparative Government, Public Administration, International Relations. S.Ž. has also closely followed the development of the Soviet regime and Government.

28165

A Copy

THE FOREIGN SERVICE
OF THE
UNITED STATES OF AMERICA
October 15, 1959

IBS/Munich Program Center
American Consulate General
Munich, Germany

TO WHOM IT MAY CONCERN

From January 25, 1957, until October 9, 1959, Mr. Stasys ŽYMANTAS has been employed by the Munich Program Center, United States Information Agency, as our Lithuanian Senior Program Officer at an annual salary of \$ 4,628.58. During this period, Mr. Žymantase has been a loyal, conscientious and dependable employee. Not only has he demonstrated considerable ability in the field of radio programming, but also a strong devotion to the principles and policies of the United States Government. Mr. Žymantase enjoys a good reputation with his superiors and fellow employees and is considered of sound character.

I am confident he can serve in a useful capacity in any position for which he is qualified.

/ signed/
Alfred C. Julie
Deputy Director
Munich Program Center.

SECRET

Stasys Jymantė-Lakėlius, born of Lithuanian parents at Kiev, on April 22, 1903.

Graduated from the Law Faculty of Lithuanian University in January 1933 with a jurist's diploma corresponding to the degree of M.L. After his graduation elected junior assistant of the same faculty and in December 1933 promoted to senior assistant.

In 1934 sent by the Faculty to Paris, where for a year studied constitutional and administrative law /government and public administration/ under Professors Jaze, Meetre, and others at the Paris University Law Faculty.

In 1935 was granted a Rockefeller Foundation fellowship and went to the United States where during the autumn and winter of 1935-36 studied at the Harvard Law School and Harvard University, department of government, under Professors F. Frankfurter and M.B. Lambie. At the same time visited several scientific and research institutions in the USA concerned with public administration.

When the Rockefeller Foundation fellowship was extended a second year on his behalf, returned to Europe where continued studies at the London School of Economics under Professors W.A. Robson, H. Laski, and again in Paris, combining these studies with visits to scientific and research institutions in Brussels /International Academy of Administrative Sciences/, the Law Faculty of the Bordeaux University and elsewhere.

In autumn 1937 returned to Lithuania and resumed his work at the Law Faculty of Lithuanian University as senior assistant and lecturer on administrative law.

Concurrently in the capacity of an expert worked on the committee for reform of the Lithuanian civil service attached to the Ministry of Finance and was appointed member of the committee on administrative reform in Lithuania which was formed in the Prime Minister's office.

At the same time S.Ž. was also appointed expert-collaborator to the Lithuanian Council of State. In 1939, when the Vilnius region was restored to Lithuania S.Ž. was invited to join the Government Delegate to the Vilnius region as legal adviser.

In the summer of 1939 went to Poland with the Lithuanian delegation at the invitation of the Polish Institute of Public Administration.

In 1940, after the transfer of the Law Faculty from Kaunas to Vilnius, a reorganization of the Law Faculty took place when its section on Economics became a separate faculty. S.Ž. was appointed assistant professor and vice-dean of the Law Faculty and taught administrative law, public administration and comparative constitutional law /comparative government/.

In 1941 S.Ž. was appointed dean of the Law Faculty.

SECRET

?

Both during the first Soviet occupation of 1940-41 and the German Nazi occupation of 1941-44, S.Ž. took an active part in the Lithuanian national resistance for the restoration of the independence of Lithuania. In 1940 S.Ž. [REDACTED] joined an underground organization known as the Lithuanian Activist Front and led an uprising in Vilnius in June 1941, becoming chairman of the Lithuanian Vilnius Committee which took over the entire administration of Vilnius and the Vilnius region. The Lithuanian Provisional Government which came into power after the June uprising of 1941, appointed S.Ž. its delegate to the Vilnius region.

Soon after this S.Ž. joined the underground resistance movement called the "Lithuanian Freedom Fighters' Union and became its leader in Vilnius region. S.Ž. wrote in the underground newspapers and himself published and edited one called "Free Word". S.Ž. was also a member of the underground Lithuanian political committee of the Vilnius region.

S.Ž. led the anti Nazi German resistance movement of the university circles strongly opposing all German efforts to mobilize Lithuanian youth into the Lithuania SS legion and any other German military formations. When all German efforts had failed all Lithuania universities were closed down by the German authorities.

S.Ž. also took an active part in the activities of the Supreme Lithuanian Committee which was at that time established in Kaunas, and later in the activities of the Supreme Committee of Liberation of Lithuania. In the autumn of 1943 S.Ž. went on a secret mission to Latvia and in 1943 and 1944 conducted secret talks in Vilnius with the representatives of the Polish resistance.

In 1944 when the Soviet army was advancing towards Lithuania, S.Ž. was delegated by the Supreme Committee of Liberation of Lithuania to organize its delegation abroad, of which he became a member.

In 1945-46 S.Ž. took part in organizing the Baltic University in Hamburg and taught there for some time. [REDACTED] Throughout this period took an active part in the Lithuanian national resistance movement, keeping close contacts with the Lithuanian resistance at home.

In May 1946 S.Ž. went over to Great Britain at the invitation of the Birmingham University to join its Faculty of Social Sciences, where he worked for a year as a research fellow. In the spring of 1949 left Birmingham

SECRET
University to take over again Lithuanian national political and resistance activities. Till 1957 was vice-chairman of the Lithuanian Association in Great Britain, secretary to the Committee of Liberal Exiles, member of the Executive Committee of the Liberal International, assistant secretary of the London Committee of Free Representatives of Central and Eastern European Countries.

and editor of the magazine "East and West".

In January 1957 S.Ž. took a position with the United States Information Agency, Voice of America, Munich Radio Center, as a script writer, producer and later as a senior Lithuanian program officer.

He held this position until he emigrated to the USA in 1959. ~~He~~

S.Ž. special subjects of study are: Constitutional Law, Comparative Government, Public Administration, International Relations. S.Ž. has also closely followed the development of the Soviet regime and Government.

SECRET